

Verksamhetsrapport

**efter kvalitetsgranskning av läs- och skrivunder-
visningen inom ämnena svenska/svenska som
andraspråk i årskurserna 4-6 vid Frostviksskolan
i Strömsunds kommun**

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om skolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under 2015 en kvalitetsgranskning av läs- och skrivundervisningen inom ämnena svenska/svenska som andraspråk i årskurs 4-6. Granskningen av undervisningen vid Frostviksskolan i Strömsunds ingår i detta projekt.

Frostviksskolan besöktes den 17 – 18 september 2015. Ansvariga inspektörer har varit Kerstin Haster och Ingrid Åsgård. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av läs- och skrivundervisningen inom ämnena svenska/svenska som andraspråk genomförs i 35 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet, redovisas de samlade resultaten.

Bakgrundsuppgifter om Frostviksskolan

Frostviksskolan är en skola för förskoleklass samt grundskolans årskurser 1–9. Vid tillfället för granskningen är 59 elever inskrivna vid skolan. Skolan är en kommunal skola.

Undervisningen i årskurserna 4 – 6 bedrivs i åldersintegrerade klasser. I årskurs 3 – 4 är det 11 elever och i årskurserna 5 – 6 är det 14 elever. I årskurserna 4 – 6 undervisar två lärare.

I Strömsunds kommun bedrivs kompetensutveckling gällande genrepedagogik¹ där en av de besökta lärarna deltar. Enligt inkomna dokument deltar en lärare i annan kompetensutveckling för utredning av elever.

¹ Genrepedagogik kan sägas vila på tre ben. Det första är Lev Vygotskijs teorier om att lärande sker genom samarbete och genom stöttning i den närmaste utvecklingszonen. Det andra är Michael A.K. Hallidays systemisk-funktionella grammatik där grammatikens funktion för kommunikation står i centrum. Det tredje benet är Jim Martins och Joan Rotherys studier av de språkliga genrer som används inom skolans olika ämnen, och metoder för att undervisa om dessa. <https://sv.wikipedia.org/wiki/Genrepedagogik>

I nationella provet för årskurs 3 läsåret 2014/2015 når samtliga elever enligt skolans egna uppgifter kravnivån i alla delprov förutom det delprov som behandlar faktatexter.

För nationella provet i svenska i årskurs 6 läsåret 2013/2014 låg det genomsnittliga provbetyget i ämnet svenska, avseende momenten läsförståelse och skriftlig förmåga, under nivån både för kommunen och för riket.² Detta enligt skolans egen dokumentation. Eftersom det var färre än 10 elever i årskurs 6 det senaste läsåret redovisas inte betygspoäng i Skolverkets statistiska sammanställning.

Resultat

1. Görs syfte och mål med valt textinnehåll och arbetssätt tydligt för eleverna?

Här undersöks om läraren tar reda på elevernas behov, intresse, bakgrund och erfarenheter. Vidare om läraren motiverar eleverna, så att de förstår varför de ska arbeta med den aktuella texten eller skrivövningen. Här granskas också om läraren tydliggör för eleverna vad de ska lära sig och hur de ska arbeta för att nå målen.

Enligt skollagen ska hänsyn tas till elevers olika behov i utbildningen. ³Alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁴ Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 11) ska läraren ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.⁵

Skolverket betonar att lärandet stimuleras och underlättas av att innehållet i texterna engagerar och kopplar till elevernas erfarenheter.⁶

Forskning visar att om läraren formulerar tydliga mål på kort och lång sikt som eleverna förstår och accepterar så ökar elevernas lärande.⁷

Lärarna uppger i intervju att de kanske inte har som rutin att tala med eleverna om varför de ska arbeta med den aktuella texten eller skrivövningen. Även i elevintervjuerna framkommer att de inte uppfattar att lärarna tydligt förklarar

² Ett delprov berör läsförmåga och ett berör skriftlig förmåga.

³ 1 kap. 4 § andra stycket skollagen

⁴ 3 kap. 3 § skollagen

⁵ Lgr 11, avsnitt 2.2

⁶ Skolverket (2010). *Texters, textuppgifters och undervisningens betydelse för elevers läsförståelse. Fördjupad analys av PIRLS 2006*. Skolverkets aktuella analyser. Stockholm: Fritzes. Skolverket (2012). *PIRLS 2011. Rapport 381*.

⁷ Håkansson, J. & Sundberg D. (2012) *Utmärkt undervisning – Framgångsfaktorer i svensk och internationell undervisning*. Stockholm

vad de ska lära sig eller varför de ska lära sig just det som är aktuellt för lektionen. Vidare uppger eleverna att de får reda på vad de ska göra, vilken sida de ska slå upp men inte varför. Under de observerade lektionerna ger inte lärarna någon helhetsbild av lektionen och sätter endast delvis in uppgifter i ett sammanhang. Den motivation som eleverna behöver för att förstå varför de ska göra uppgifterna syns endast vid några av de observerade lektionerna. Exempelvis får eleverna under en lektion en uppgift att skriva en motiverande text. Frostviksskolan har blivit antagen att delta i ett Erasmusprojekt och några elever ska få bli "ambassadörer" för skolan. I den ansökan de skriver, för att bli någon av de utvalda eleverna, behöver de argumentera för sin egen lämplighet och sina kunskaper. Eleverna uppger i intervju att det var mycket spännande att genomföra denna uppgift.

Vi behöver kunna läsa och skriva "*för att få ett jobb*" säger elever. De genomför uppgifter men, enligt de intervjuade eleverna, får de sällan reda på syfte eller mål med aktuella övningar. Eleverna uppger i intervju att målen i svenska oftast är att man ska jobba till en viss sida. I den elevenkät som genomförts⁸ svarar dock 100 procent av eleverna att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att läraren förklarar vad eleverna ska lära sig.

Granskningen visar att lärarna känner till sina elevers förutsättningar, behov och erfarenheter. Frostviksskolan har åldersintegrerade klasser med exempelvis tre elever i årskurs 5 och åtta elever i årskurs 6. Lärarna blir därmed nära den klass de undervisar. Däremot framkommer inte tydligt hur denna kunskap används för att planera och genomföra undervisningen. Under de lektioner som Skolinspektionen observerar sker endast individualisering i begränsad omfattning. Detta trots att det inte är så många elever i respektive klass. Klasserna behandlas som en helhet, "*Fyrorna går till datasalen och skriver klart.*" Några elever med behov av särskilt stöd får anpassade arbetsuppgifter men andra elever erbjuds endast mer tid. Lärarna vid Frostviksskolan får, enligt rektorn, handledning av kommunens specialpedagog för att kunna ge särskilt stöd till elever.

Skolan genomför kartläggning i svenska av elever i årskurs 4 och 5, två gånger varje läsår, genom så kallade DLS-prov⁹. Där mäter man läsförståelse, ordförståelse, läshastighet och rättstavning. Det framgår inte hur denna kartläggning eller elevernas resultat från nationella prov används för att möta elevers olika behov.

⁸ Skolinspektionen genomför en elevenkät vid samtliga skolor (årskurs 4 – 6) som ingår i denna granskning. Svarsfrekvensen för Frostviks skola uppgick till 100 procent. Enkäten genomfördes våren 2015.

⁹ Diagnostiskt material för analys av läs- och skrivförmåga

Intervjuer med lärare och elever visar att lärarna endast i början av terminen kopplar läs- och skrivundervisningen till kursplanerna och läroplanen. Det är främst i årskurs 6 som detta är aktuellt enligt lärarna. *"Inför sexan har jag gått genom vad de ska kunna. På Edwise finns ju kunskapskraven där fyller jag i så att föräldrarna kan följa barnets utveckling."* Eleverna är endast delvis medvetna om vad de ska lära sig inom ämnet svenska.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Frostviksskolan i ganska låg grad gör syftet med valt textinnehåll och arbetssätt tydligt för eleverna. Lärarna har kännedom om elevernas intressen, bakgrund, erfarenheter och behov. Klasserna är små vilket medför att lärarna lär känna de elever som de undervisar. Granskningen visar dock att lärarna endast i begränsad omfattning använder kunskapen om eleverna i undervisningen, bland annat för att skapa motivation. Eleverna är inte medvetna varför de ska lära sig olika delar inom ämnet svenska. Det är även oklart för eleverna vilka mål som ska uppnås inom ämnet svenska och hur de ska arbeta för att nå dessa mål. Arbetssättet blir därmed otydligt för eleverna, de får veta vad de ska göra men inte varför.

2. Får eleverna lära sig läs- och skrivstrategier för att utveckla sin läs- och skrivförmåga?

2.1 Får eleverna lära sig lässtrategier för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna?

Här undersöks om eleverna får lära sig att läsa och förstå olika typer av texter, använda olika angreppssätt utifrån vilket syfte de läser en text, reflektera över texter, urskilja budskap i texter samt sätta texter i relation till tidigare erfarenheter och kunskaper.

Här granskas också om läraren ser till att eleverna strukturerat får samtala om egna och andras texter med ett aktivt lärarstöd utan fokus på rätt eller fel svar. Vidare om läraren medvetet arbetar med att ge eleverna verktyg som hjälper dem att förstå det de läser.

Enligt skollagen syftar utbildningen till att främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.¹⁰

Enligt kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk ska eleverna genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

"Forskning visar att det är betydelsefullt att eleverna får stöd genom samtal om texternas innehåll för att kunna utveckla läs- och skrivstrategier ..."¹¹

¹⁰ 1 kap. 4 § tredje stycket skollagen

¹¹ Skolverket "Nya språket lyfter" kapitel "Vad säger forskning" sid 15

Olika texter

Lärarna uppger i intervju att eleverna får möta olika typer av texter inom svenskämnet men även i andra ämnen. Det är dock en klar övervikt på skönlitterära texter, vilket enligt eleverna främst är den så kallade bänkboken. Denna läsning sker individuellt och tyst. *"Bänkboken är också bra men då blir det inga kommentarer"* säger lärarna. För att utveckla sin läsning säger lärarna att elever behöver respons och uppmuntran. I en av klasserna har man vid Skolinspektionens besök även högläsningbok. *"Vi har en högläsningbok som alla gillar!"* säger eleverna i intervjun.

Under en av de observerade lektionerna får eleverna i uppgift att läsa en faktatext om Syrien. De ska därefter besvara frågor och även fylla i ett korsord. Läraren har då, för att förbereda klassen, noterat nya och svåra ord på tavlan. Orden och begreppen förklaras gemensamt innan eleverna påbörjar sitt arbete. Vid denna övning erbjuds eleverna att arbeta parvis. Vid intervju uppger eleverna att de oftast läser faktatexter när de har naturorienterande- eller samhällsorienterande ämnen.

Då eleverna ska läsa, enskilt och tyst, får de låna en bok från skolans eller kommunens bibliotek. Eleverna väljer själva den bok de önskar läsa. Vid flera av de lektioner som Skolinspektionen observerar läser elever tyst i sin bänkbok. Det sker dock inga textsamtal eller andra samtal om böckerna.

Det förekommer i olika omfattning högläsning i de observerade klasserna. Någon klass har ännu inte påbörjat en gemensam högläsningbok. Vid enstaka tillfällen genomför klasserna samtal om den gemensamma läsupplevelsen vid högläsningen.

I den enkät som Skolinspektionen genomför med eleverna inför besöket uppger de allra flesta att det stämmer bra att de läser skönlitteratur och faktatexter på lektionerna i ämnet svenska, med någon övervikt för skönlitterära texter. Däremot uppger närmare 70 procent av eleverna i enkäten att det stämmer dåligt eller ganska dåligt att de läser webbtexter (exempelvis bloggar, twitter, facebook) på lektionerna i svenska. Vid intervjuer med elever och lärare framkommer att de använder datorer som skrivhjälpmedel för att renskriva egna texter, men inte för att lära sig vad som är typiskt för webbtexter.

Eleverna har genom elevrådet framfört att de saknar ett skolbibliotek med aktuella böcker. I det skolbibliotek som finns är det mycket gamla barnböcker. *"För gamla och svåra böcker"* säger eleverna. Lärare och elever går istället till kommunens bibliotek. Kommunens bibliotek ligger inte i skolans närhet så det går inte att använda spontant i undervisningen. När det gäller att läsa webbaseerade texter upplever lärarna att de begränsas av problem med uppkoppling på skolan.

Lässtrategier

Lärare berättar att elever får träna på att läsa på olika sätt beroende på syfte. *"Jo, det talar vi om, säger en lärare. De får göra tankekarta och återberätta säger en annan lärare."* Några av eleverna känner igen begrepp som sökläsa och djupläsa och säger att de får träna på det. *"Djupläsa det är när man läser jättenoga"*. Andra elever känner inte alls igen dessa begrepp.

Lärarna och eleverna arbetar inte med några specifika lässtrategier förutom att man ibland talar om den text som ska läsas. För att stödja elevernas läsförståelse under tystläsning finns lärarna tillgängliga för frågor. *"Jag brukar säga, läs en gång till. Jag vet att du kan."* Skolinspektionen beskriver vid intervju några nya arbetsmetoder för att visa elever olika strategier för att förstå vad man läser. Lärarna har inte erbjudits, eller efterfrågat, utbildning kring detta. *"Vi kommer lite på undantag"* säger lärarna.

Elever från en klass berättar att det vanligaste sättet att träna läsförståelse är att de läser en text och sedan svarar på frågor om det som står i texten. I en annan av de besökta klasserna beskriver läraren att klassen även jobbar med små häften i olika svårighetsgrad som eleverna ska läsa och därefter svara på frågor om texten.

I Skolinspektionens enkät som eleverna besvarade inför besöket anger 71 procent att det stämmer helt och hållet att läraren berättar om texten innan de ska läsa den. Endast 42 procent svarar att det stämmer helt och hållet att läraren brukar förklara svåra ord i texten.

Klasserna har läsgrupper där eleverna läser samma bok för att skapa möjlighet att prata om texten. Det är tänkt som en form av individualisering men eleverna uppger i intervju att; *"Om man läser snabbt säger hon att man ska sakta ner lite och andra uppmanas att ta hem."*

I intervju uppger eleverna att lärarna förbereder eleverna på olika sätt inför läsning. I en av de observerade klasserna har läraren skrivit nya ord på tavlan. Dessa ord diskuteras gemensamt innan eleverna läser texten. Några elever säger i intervjun att *"Hon säger att vi ska slå upp sidan i boken."* När eleverna läst klart sin bänkbok får de fylla i "läsloggen" där de berättar handlingen, författare, titel och ritat en bild. Vid andra tillfällen skriver eleverna en recension.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna i Frostviksskolan i ganska låg grad får lära sig lässtrategier för att urskilja texters budskap. Det varierar mellan klasser i vilken utsträckning eleverna får undervisning som anknyter till lässtrategier för att fördjupa sin läsförståelse. Eleverna får inte möjlighet att använda olika tekniker för att förstå olika texter. Skolan saknar en gemensam syn för att på ett mer strukturerat sätt kunna fördjupa läsundervisningen och aktivt arbeta med textsamtal. Skolinspektionen ser under de lektioner som observeras att lärarna ser olika på vad ändamålsenliga lässtrategier

kan vara och att den skillnad som framkommer i synsätt och undervisningsmetoder bör följas upp och utvärderas mot läroplanens mål.

Skolinspektionen vill också framhålla vikten av att skolan arbetar med webbtexter (till exempel bloggar, twitter, sms m.m.) för att eleverna ska få kunskap om och kunna hantera nutida kommunikationssätt.

2.2 Får eleverna lära sig skrivstrategier för att skapa olika typer av texter med anpassning utifrån deras typiska uppbyggnad och språkliga drag?

Här undersöks om eleverna får lära sig vad som är typiskt för **olika** texter, att skriva **olika** typer av producerande texter och om de får lära sig hur man bygger upp en text beroende på syfte och sammanhang. Vidare granskas också om eleverna får lära sig att bearbeta de texter de skriver.

Här granskas också om läraren ser till att eleverna strukturerat får samtala om egna och andras texter med ett aktivt lärarstöd utan fokus på rätt eller fel svar. Vidare om läraren medvetet arbetar med att ge eleverna verktyg som hjälper dem att utveckla sitt skrivande.

Enligt skollagen syftar utbildningen till att främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.¹²

Enligt kursplanerna ska eleverna genom undervisningen ges förutsättningar att formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Forskning visar att elevernas skrivutveckling gynnas av att eleverna får skriva och kommunicera egna texter och av att de får undervisning om skrivande.¹³

¹² 1 kap. 4 § tredje stycket skollagen

¹³ Skolinspektionens kunskapsöversikt inför projektet, www.skolinspektionen.se

Olika texter

Av granskningen framkommer att eleverna vid Frostviksskolan i begränsad omfattning får lära sig olika skrivstrategier genom att skriva olika typer av texter. I Skolinspektionens enkät framkommer att endast 14 procent av elevgruppen uppger att de får träna på att skriva webbtexter (till exempel bloggar, facebook och twitter).

I intervju uppger dock eleverna i årskurserna 5 och 6 att de skriver olika texter, till exempel berättelser, sagor eller beskriva en bild. I andra ämnen än svenska skriver eleverna faktatexter. Det kan, enligt eleverna, gälla att beskriva ett experiment i något naturorienterande ämne. *"Det är mycket mer faktatexter i sexan"* säger eleverna. När Skolinspektionen frågar elever vad de skriver i skolan så nämner de varken tidningstexter, dikter eller refererande texter.

Vid lektionsobservationer och i lärarintervjun framkommer dock att eleverna även får öva på att skriva argumenterande texter. Eleverna nämner detta i intervju efter att de den aktuella dagen fått skriva en argumenterande text. Den texten ska vara en ansökan inför uttagningen till deltagare i, det tidigare beskrivna, Erasmusprojektet. *"Det är lättare att skriva något när man vet varför."*

Skrivstrategier

Såväl elever som lärare uppger i varierande omfattning att eleverna får lära sig vad som är typiskt för olika texters uppbyggnad. Eleverna talar om sagor och faktatexter men även om språklig struktur såsom stor bokstav och punkt. Strategier för att skriva beskrivande, förklarande, instruerande texter nämner varken lärare eller elever som exempel vid Skolinspektionens fråga.

Det centrala innehållet i kursplanen för svenska och svenska som andra språk innefattar även att skapa möjligheter för elever att på *"Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form. Hur man ger och tar respons på texter."* Frostviksskolan arbetar med denna punkt på följande sätt enligt intervjuer med elever och lärare. Klasserna arbetar olika med texter som eleverna producerat. Vid Frostviksskolan läser oftast läraren texterna men vid enstaka tillfällen får eleverna läsa varandras texter. De färdiga texterna bearbetas genom att läraren läser och rättar genom att markera ord som ska stavas rätt. Ibland kan *"någon annan"* rätta enligt eleverna. *"På slutet får man berätta vad man tyckte."* säger en elev. Det händer även att berättelser läses upp för klassen. Den återkoppling eleverna beskriver består således av att läraren rättar texten men sällan skriver hur texten kan utvecklas.

Under de lektioner som Skolinspektionen observerar är det elever som skriver texter på dator. Skolan är utrustad med digitala verktyg och det finns en data-sal med 10 datorer som lärarna får boka för sina lektioner. Lärarna ser arbetet med datorer som ett utvecklingsområde, främst för dem själva men även i undervisningen. Eleverna arbetar inte så mycket med så kallade webbtexter. Rektorn instämmer i att det kan vara ett område lärarna arbetar med i olika utsträckning och som kan behöva utvecklas.

Lärarna vid Frostviksskolan uppger i intervju att de kan ge eleverna stöd i skrivande. *"Eftersom det inte är så många kan man hinna prata med var och en och kolla vad de förstår och kan."* Eleverna uppger i intervju att om man frågar så kommer läraren och *"säger hur vi ska göra"*. *"Hon säger, gör först det du kan och sedan det andra."* De skrivstrategier som eleverna får enligt lärarna är *"Vi går igenom det där med inledning, handling och avslut"* och säger *"Rubriken tar du sist"*. Skolinspektionen ser inte några fördjupande textsamtal under de observerade lektionerna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna i Frostviksskolan i ganska låg grad får lära sig skrivstrategier för att skapa olika typer av texter med anpassning utifrån deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.

Lärarna låter eleverna i viss utsträckning pröva att skriva olika typer av texter. Eleverna får dock inget aktivt stöd för att utveckla sina texter. Kunskapen om skrivstrategier är inte tillräckligt utvecklad hos eleverna. Eleverna ges inte möjlighet att bearbeta sina texter.

Skolinspektionen vill också framhålla vikten av att skolan arbetar med webbtexter (till exempel bloggar, twitter, sms m.m.) för att eleverna ska få kunskap om och kunna hantera nutida kommunikationssätt.

3. Utmanar och vidgar undervisningen elevernas intresse för läsning och skrivning?

Här undersöks om läraren följer upp hur varje elevs intresse för läsning och skrivning utvecklas och tillsammans med eleverna utvärderar undervisningen. Vidare om läraren utgår från detta för att säkerställa att läs- och skrivundervisningen inriktas mot en tydlig progression i varje elevs lärande. Här undersöks också om eleverna (i intervjuer och enkät) uppger att deras intresse för läsning och skrivning ökar.

Enligt kursplanerna ska undervisningen i svenska och svenska som andraspråk stimulera elevernas intresse för att skriva och läsa.

Skolverket visar i en rapport att de elever som tycker om att läsa har ett bättre läsprovresultat än elever som inte tycker om att läsa.¹⁴

I intervjuer med elever framkommer att lärarna ibland frågar eleverna vad de tycker om undervisningen. *"Nja, ibland frågar hon oss hur vi tycker att vi jobbat."*

¹⁴ Skolverket (2012). *PIRLS 2011 – Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*. Stockholm.

Rapport

2015-10-29

10 (13)

Dnr 400-2014:5611

I enkäten som Skolinspektionen genomfört svarar 48 procent att det stämmer helt och hållet att *"Min lärare i svenska brukar fråga vad jag tycker om undervisningen i ämnet"*.

Några elever anger i intervjuer att undervisningen gör dem bättre i svenska men kanske inte mer intresserade av ämnet. Hos övriga elever varierar svaren på frågan om de blir mer intresserade tack vare undervisningen i svenska från *"det beror på"* via *"nja"* till *"jag hatar att skriva"*.

För att bedöma om elever gör progression i ämnet svenska, och för att kartlägga elever med behov av särskilt stöd, genomför skolan så kallade DLS-tester. Resultaten av DLS-testerna sammanställs av kommunens specialpedagog. Specialpedagogen ansvarar för flera skolor i kommunen. Hon har sin utgångspunkt från skolan i Strömsund vilken ligger 13 mil från Frostviksskolan och handleder därför i första hand lärarna så de kan ge elever i behov av särskilt stöd detta. Lärarna följer upp eleverna i den klass de undervisar men det finns ingen sammanställning av uppföljningarna. *"Jag skriver mycket i ett kollegieblock, det blir mycket att sudda."*

Vid Skolinspektionens observationer är det i några detaljfrågor som rör den enskilde eleven där de erbjuder möjlighet att påverka undervisningen. Det kan till exempel gälla om man vill skriva på dator eller inte. Lärarna och eleverna uppger att de sällan arbetar med utvärderingar där eleverna ges möjlighet att uttrycka sina åsikter om undervisningen. Eleverna berättar dock att vid utvecklingssamtalet kan detta efterfrågas. Läraren talar oftast om vad eleverna ska göra. Lärarna uppger att de, efter rättning av nationella prov, låter eleverna träna på de områden där de har låga resultat. Vid utvecklingssamtalen gör skolan överenskommelser med vårdnadshavare och elever om anpassningar för eleven som eventuellt behövs. Eleverna säger i intervju att *"Hon vet hur alla är och vissa kan uppmanas att ta hem och läsa – men det gör de inte."*

Vid Frostviks skola årskurs 4 - 6 finns inte, detta läsår, någon årsplanering för svenska eller svenska som andra språk. Skolinspektionen har dock fått dokument i form av årsplanering och pedagogiska planeringar från en annan lärare på skolan som undervisar i svenska, men inte i årskurs 4-6 detta läsår. Istället för gemensam planering har lärarna sina egna anteckningar. *"Jag brukar berätta för dem vad de ska lära sig, de får det inte på papper"* säger en lärare. Lärarna har också liten kunskap om vad och hur kollegorna gör. *"Det finns ingen gemensam planering för årskursen"*. Rektorn anser under intervju att det viktigt att det blir en röd tråd för undervisningen i svenska. Det skulle enligt honom kunna uppnås genom att arbeta med matriser och pedagogiska planeringar. Lärarna uppger i intervju att rektorn inte efterfrågar någon planering, för att i ett senare skede kunna genomföra uppföljning och utvärdering, inför skolans systematiska kvalitetsarbete. Eftersom de har relativt få elever i klasserna tycker lärarna

att de hinner möta varje elev på deras nivå och på det sättet genomföra utvärdering genom samtal.

I intervjuer framkommer att både lärarna och rektorn ser flera utvecklingsområden för Frostviks skola, inom ämnena svenska och svenska som andra språk. Lärarna framhåller arbetet med datorer vilket även rektorn är medveten om. Rektorn ser även en utvecklingspotential genom att arbeta mer strukturerat och exempelvis ta hjälp av matriser för att synliggöra elevernas resultat. Granskningen visar att det saknas en röd tråd i skolans arbete med svenska eftersom varje lärare arbetar på sitt eget sätt. Det råder osäkerhet hos lärarna kring läroplanen samt kursplanerna i svenska och svenska som andra språk.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen vid Frostviksskolan i ganska låg grad utmanar och vidgar elevernas intresse för att läsa och skriva.

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan behöver arbeta mer med gemensam planering, uppföljning och utvärdering av den fördjupade läs- och skrivundervisningen. Detta bland annat för att försäkra sig om att eleverna når så långt som möjligt inom området. Skolan saknar idag en gemensam strategi och dokumentation av erfarenheter av vad som är ett effektivt arbete för att utveckla och fördjupa elevernas läs- och skrivförmåga. Detta försvårar också arbetet med att inom ramen för skolans kvalitetsarbete utvärdera och utveckla undervisningen.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om eleverna får en undervisning inom ämnena svenska/svenska som andraspråk som engagerar, motiverar och vidgar deras intresse för läsning och skrivning samt utvecklar deras läs- och skrivstrategier, så att tilltron till och utvecklingen av den egna språkliga och kommunikativa förmågan stärks. Projektets övergripande frågeställningar är:

- Får eleverna lära sig läs- och skrivstrategier för att utveckla sin läs- och skrivförmåga?
- Får eleverna ett aktivt stöd i läs- och skrivundervisningen?

Rapport

2015-10-29

12 (13)

Dnr 400-2014:5611

Metod och material

Granskningen av undervisningen i svenska i årskurserna 4-6 innebär att inspektörerna samlar in skriftlig dokumentation samt besöker skolorna, observerar undervisningen, intervjuar lärare, rektor och elever. Skolinspektionen har också genomfört en elevenkät vid samtliga skolor som ingår i granskningen.

All information analyseras sedan för varje enskild skola och sammanställs och redovisas i ett beslut för skolan och i denna rapport.